

Centrul Logopedic Interșcolar Bacău
Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bacău

Logoterapia

Revistă de logopedie
Anul I, numărul 1, iunie 2024

EDITURA CASEI CORPULUI DIDACTIC BACĂU
2024

MINISTERUL EDUCAȚIEI

INSPECTORATUL
ȘCOLAR
JUDEȚEAN
BACĂU

C.J.R.A.E.
Bacău

CENTRUL JUDEȚEAN DE RESURSE ȘI ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ BACĂU

Str. Oituz, Nr. 24, Loc. Bacău, Jud. Bacău, Cod Poștal 600266

Tel/Fax: 0234.557300, Web: www.cjrae-bacau.ro, E-mail: cjrae_bc@yahoo.com

CENTRUL LOGOPEDIC INTERȘCOLAR BACĂU

Logoterapia

Anul I, numărul 1, iunie 2024

EDITURA CASEI CORPULUI DIDACTIC BACĂU

2024

ISSN

CUPRINS

Rodica Moraru, <i>Logoritmica în logopedie</i>	3
Maria-Ramona Petrea, <i>Terapia bâlbâielii tranzitorii pentru copiii sub 6 ani - programul Lidcombe</i>	6
Adriana Pavăl, <i>Metoda lui Ronald Davis de recuperare a tulburărilor dislexice</i>	10
Nicolae Bălan, <i>Metoda Gruzinova pentru apariția vorbirii la copiii nonverbali</i>	15
Alexandra Năstac, <i>Resurse logopedice în dislexo-disgrafie</i>	18
Maria Hongu, <i>Povești cu tâlc...logopedic</i>	23
Andreia Chirica, <i>Casca Forbrain în terapia dislaliei - studiu de caz</i>	28
Ecaterina Bejan, <i>Comunicarea - modalitate de integrare a copilului cu tulburări de limbaj în mediul școlar</i>	34
Estera-Maria Adăscăliței, <i>Metode si procedee folosite în corectarea dislexo-disgrafie. Metoda Orton-Gillingham</i>	37
Alina Roșu, <i>Dezvoltarea vocabularului la copii</i>	41
Oana Mădălina Cazacu, <i>Tulburări emoționale și de comportament asociate tulburărilor de limbaj</i>	45
Mihaela Alistar, <i>Plan de intervenție personalizat în tulburările de limbaj asociate sindromului Down</i>	51
Daniela Viorica Ionașcu, <i>Aspecte psihopedagogice în corectarea tulburărilor grafice</i>	56
Elena Pughineanu, <i>Tulburarea din spectrul autist - studiu de caz</i>	60
Irina-Gabriela Stoicescu, <i>Lectura după imagini în etapa de automatizare a sunetelor</i>	63

Logoritmica în logopedie

Logoped Rodica Moraru

Centrul republican de asistență psihopedagogică

Structura teritorială de asistență psihopedagogică Șoldănești

Republica Moldova

Este cunoscut faptul că dezvoltarea abilităților psihofizice la o persoană este inseparabil legată de dezvoltarea abilităților sale motorii. Controlul conștient al unei persoane asupra corpului său și capacitatea de a-și folosi funcțiile de bază nu pot fi dezvoltate fără simple exerciții motorii. Aceste funcții includ și vorbirea umană. Acesta este motivul pentru care legătura dintre activitatea motrică și dezvoltarea vorbirii umane devine evidentă.

Una dintre funcțiile principale ale logoritmicii este evocarea limbajului verbal. Pentru ca vorbirea să apară la timp și să se formeze corect, este necesară munca coordonată a sistemelor nervos și respirator, precum și un aparat fono-articulator dezvoltat. Dacă apar unele curențe în cel puțin una dintre legături, întregul sistem va eșua. Logoritmia „repară” legăturile deteriorate și îmbunătățește conexiunile dintre ele.

Vorbind despre copii, logoritmica prezintă o direcție specială în logopedie. După cum sugerează și numele, logoritmica se ocupă de corectarea vorbirii folosind elemente/instrumente ritmice. Aceste instrumente ar putea fi: cuvântul; muzica; mișcarea (dans); cântatul la instrumente muzicale.

Logoritmica este o formă de terapie activă, ce presupune metode și mijloace de intervenție specifice. Ritmica logopedică include exerciții, jocuri și sarcini care vizează dezvoltarea gândirii logice, figurative și asociative, a percepției vizuale, a abilităților motorii, a memoriei și a atenției. Activitățile de logoritmica sunt adesea desfășurate cu acompaniament muzical, ceea ce determină ca procesul de învățare să fie unul distractiv și interesant. Pe lângă depășirea tulburărilor de pronunție și fono-articulație, logoritmica:

- dezvoltă abilități de vorbire și comunicare;
- crește motivația de a comunica;
- ajută copilul să se adapteze cu mai mult succes.

De regulă, exercițiile de logoritmica sunt efectuate cu copiii cu vârsta cuprinsă între 2 și 7 ani. Ele includ: sarcini de joc; interpretare de cântece; lectură de poezie; exerciții pentru dezvoltarea vorbirii; exerciții pentru antrenarea motricității fine și a coordonării.

Unul dintre principalele avantaje ale semnalelor ritmice este stabilirea organizării temporale. Mulți copii au dificultăți cu ritmul natural și sincronizarea vorbirii. Semnalizarea ritmică a vorbirii oferă structură, ajutându-i pe copii să-și regleze timpul și durata vocalizărilor.

Încorporarea elementelor ritmice și muzicale în logopedie poate crește motivația și participarea copilului. Această interacțiune este esențială pentru menținerea atenției și crearea unui mediu terapeutic pozitiv.

Logoritmica poate fi practică individual sau în grup. Nivelul de dificultate al exercițiilor este selectat în funcție de vârsta și caracteristicile individuale ale copilului. Exercițiile ritmice antrenează la copil respirația corectă, ceea ce îl ajută să pronunțe corect sunetele și cuvintele și, de asemenea, dezvoltă încrederea în sine, atunci când pronunță combinații complexe și propoziții dezvoltate.

Trebuie înțeles că, pentru a obține cele mai bune rezultate, activitățile de logoritmica ar trebui să aibă loc sub îndrumarea unui logoped cu experiență, familiarizat cu această metodă.

În ciuda înțelegerii duble a obiectivelor, se pot distinge următoarele sarcini principale ale logoritmicii:

- ✓ dezvoltarea unei respirații corecte și a capacității de a controla respirația în timpul vorbirii;
- ✓ formarea intonației corecte și a ritmului vorbirii;
- ✓ îmbunătățirea fonon-articulării și pronunției sunetelor;
- ✓ dezvoltarea auzului fonemic și a percepției ritmului vorbirii;
- ✓ depășirea deficiențelor de vorbire și prevenirea tulburărilor de vorbire;
- ✓ dezvoltarea abilităților de comunicare.

Activitățile de logoritmica pot fi frecventate atât de copiii cu tulburări specifice de vorbire, cât și de cei ale căror funcții de vorbire sunt dezvoltate în mod normal, dar care, dintr-un motiv sau altul, întâmpină dificultăți în comunicare (jenă, constrângere, traumă psihologică etc.).

Logoritmica, ca o metodă mixtă, este recomandabilă:

- ✓ pentru a îmbunătăți vorbirea și pronunția sunetelor la copiii cu tulburări de vorbire, cum ar fi alalia, dislalia și disartria;
- ✓ pentru a recupera tulburările de ritm și fluentă;
- ✓ pentru dezvoltarea auzului fonematic și a percepției auditive a vorbirii la copiii cu întârziere în dezvoltarea vorbirii;
- ✓ pentru a îmbunătăți intonația, expresivitatea vorbirii și dicția.

Toate exercițiile de logoritmica sunt construite pe principiul imitației: copilul repetă mișcările și textul după adult într-un mod interesant și distractiv. Exercițiile trebuie repetate până când copilul le stăpânește perfect. Dacă copilul nu poate face față unei mișcări sau text, acest element al exercițiilor este temporar eliminat din programul de lecție. Este important să se respecte

succesiunea corectă a acțiunilor: la început copilul urmărește acțiunea efectuată de un adult, apoi o repetă împreună cu acesta și abia apoi o face independent, pronunțând cuvintele și observând ritmul.

Bătăile ritmice, însoțite de o melodie, sunt potrivite în pronunțarea de silabe paronime, rezultând o schimbare a vorbirii în care fiecare silabă are aceeași durată pe tot parcursul enunțului. Logoritmica, de asemeni, folosește elemente ritmice care favorizează stimularea modelelor de accentuare ale intonației normale a vorbirii.

Prin intermediul suportului logoritmice se poate controla viteza de vorbire (în tahilalie sau bradilalie), îmbunătățind caracteristicile de sincronizare, cum ar fi fluența vorbirii, rata de articulare, timpul de pauză și inteligibilitatea vorbirii. De asemeni, e de precizat faptul că întotdeauna orele de grup au un efect mult mai benefic asupra dorinței copilului de a studia. Aici intervine efectul imitației și dorința de a se potrivi cu alți copii, ceea ce mărește semnificativ efectul unor astfel de exerciții.

Bibliografie:

Olărescu V, Ponomari D., *Logoritmica*, Universitatea de stat „Ion Creangă”, Chișinău, 2019

Воронова А. Е., *Логоритмические занятия для детей 3-5 лет с ОНР*, Издательство: Сфера, 2019

Татаркина Л., *Логоритмика: запуск речи через пение и движение для детей от 2-х лет. С песенками и попевками по QR-коду*, Издательство: Феникс, Ростов-на-Дону, 2021

Casca Forbrain în terapia dislaliei - studiu de caz

Profesor logoped Andreia Chirica

Centrul Logopedic Interșcolar Bacău, C.J.R.A.E. Bacău

Casca Forbrain este un dispozitiv cu feedback auditiv, non-invaziv, care îmbunătățește abilitățile cognitive și de vorbire ale utilizatorului. Componentele căștilor Forbrain sunt:

- ✓ traductoare de inducție osoasă care permit transmiterea îmbunătățită a sunetului prin oasele temporale,
- ✓ microfon incorporat care captează undele vocii utilizatorului,
- ✓ filtru dinamic care prelucrează și produce o voce corectă,
- ✓ microfon suplimentar pentru terapeut.

De asemenea, Forbrain este o metodă de educare a procesului de ascultare prin stimulare auditivă neurosenzorială, care permite captarea, decodarea, înregistrarea și transmiterea de informații de la și către diferite structuri ale creierului implicate în funcția motorie, memorie, atenție și emoție. Forbrain îmbunătățește limbajul utilizatorului, folosindu-se de transferul vocii acestuia direct prin structura osoasă craniană.

Ca metodă a antrenamentului auditiv în logopedie, copilul poartă casca Forbrain și își folosește vocea în timpul activităților de terapie, având ca beneficii: vorbire mai clară (prin feedback-ul auditiv imediat), creșterea capacității de concentrare (facilitează focalizarea și menținerea atenției pe sarcină), îmbunătățește memoria, îmbunătățește fluența în citire și înțelegerea lecturii.

Cercetările recente au demonstrat, cu date științifice, că utilizarea căștilor are rezultate foarte bune în următoarele arii: dificultăți de învățare și tulburări de limbaj; deficit de atenție (ADHD, hiperactivitate, ADD, dificultate de concentrare); tulburări pervazive de dezvoltare (autism, sindrom Asperger, sindrom Rett, tulburări dezintegrative ale copilăriei); tulburări afective și emoționale: anxietate, depresie, stres; dificultăți psihomotorii: tulburări de echilibru, de balans, de coordonare; dezvoltare personală; îmbunătățirea vocii și a muzicalității; ușurința în învățare.

Pentru acest articol am realizat un studiu de caz în care am utilizat casca Forbrain în terapia dislaliei polimorfe, dislalie cu un număr mare de foneme afectate. Studiul de caz a fost desfășurat în perioada octombrie 2022-iunie 2023 și octombrie 2023-martie 2024.

Studiu de caz

I. Date generale referitoare la copil și familie

Nume și prenume: C.D.Ș

Data nașterii: 30.06.2017

Sex: feminin

Unitatea de învățământ: Școala Gimnazială „Dr. Al. Șafran” (nivel preșcolar) Bacău

Clasa/grupa: mare

Diagnostic logopedic: dislalie polimorfă

Vârsta părinților la nașterea copilului: tata 30 ani, mama 30 ani

Condiții materiale și de locuit: relativ bune

Structura familiei: organizată

Numărul copiilor în familie: 1

Climatul în familie: normal, de suținere și colaborare

Atitudinea familiei față de logopat: familia este foarte interesată de evoluția copilului în terapie, susține copilul prin aplicarea recomandărilor.

Antecedente heredocolaterale: nu sunt prezente antecedente.

Antecedente personale: sarcina și nașterea au decurs normal, evoluția și dezvoltarea copilului este în limite normale.

II. Observații logopedice

În urma depistărilor anuale, copilul a fost programat în activitatea de terapie logopedică în perioada octombrie 2022 - martie 2024 (fără perioadele de vacanțe școlare) iar în urma evaluării logopedice prezenta următorul tablou simptomatologic:

- evoluția psihofizică a copilului se încadrează în normalitate, bine dezvoltat staturo-ponderal, starea medicală bună,
- psihomotric: are însușite structurile perceptiv motrice, bine orientat spațio-temporal, bine lateralizat dexter, ușoară agitație psihomotorie,
- gândirea: conform vârstei cronologice
- memoria: memorie de lungă durată bună, cea de scurtă durată este ușor deficitară,
- atenția: ușor deficit de atenție
- starea aparatului fonoarticulator: fără modificări ale aparatului fonoarticulator, cu excepția dentiției în schimbare
- respirație abdominală

- ritmul vorbirii normal și fără disfluente
- vocabularul activ și pasiv este conform vârstei cronologice, este dezvoltat normal sub aspectul limbajului impresiv și expresiv, comunică în propoziții dezvoltate utilizând corect structurile gramaticale, realizează acordul gramatical, respectă topica propoziției
- auz fonematic deficitar
- vorbirea: vorbire greu inteligibilă din cauza numărului mare de foneme afectate, în vorbirea reflectată sunt prezente deformări, omisiuni, substituirii, confuzii la nivel izolat, de silabă, cuvinte și propoziții, fiind afectate fonemele: s, z, ț, ș, j, ce-ci, ge-gi, f, v, c, g, l, r, iar în vorbirea independentă sunt aceleași tulburări de articulare

Diagnostic logopedic: dislalie polimorfă

III. Intervenția logopedică

S-a desfășurat în perioada octombrie 2022- iunie 2023 și octombrie 2023 - martie 2024 (fără perioadele de vacanțe școlare), o ședință pe săptămână, și a vizat următoarele obiective:

- evaluarea inițială și stabilirea diagnosticului diferențial. Instrumentele utilizate atât pentru evaluare inițială cât și finală au constat în aplicarea unui set de probe dintre care amintesc: Kit de evaluare logopedică, fișe care conțin material lingvistic, metoda abordării naturale a conversației îngemănate cu metoda analizei mostrelor de limbaj, proba vorbirii independente. Întrucât rezultatele pot fi cuantificate explicit, în acest studiu de caz am evidențiat rezultatele obținute în evaluarea inițială și cea finală prin aplicația Pași prin Lumea Sunetelor PPLS!- aplicație pentru sistemele ANDROID.

Raport evaluare inițială PPLS

Raport test	Consoane-după locul de articulare	Vocale-după zona de articulare
Răspunsuri corecte: 44/79= 55,90%	Bilabiale (p,b,m): 9 / 9 = 100,00%	Anterioare (e, i): 6 / 6 = 100,00%
Sunete omise: 4/79 = 5,06%	Labiodentale (f, v): 1/ 6 = 16,67%	Mediane(a, ă, î): 7 / 7 = 100,00%
Sunete distorsionate: 0/79 = 0,00%	Apico-dentale (t, d, n, s,z, ț, r, l): 12 / 24 = 50,00%	Posterioare(o, u): 6/ 6 = 100,00%
Sunete înlocuite: 31/79 = 39,24%	Alveolare (ș, j): 0 / 6 = 0,00%	
	Palatale (č, ģ): 0 / 6 = 0,00%	
	Velare (c, g): 1 / 6 = 0,00%	
	Laringuale (h): 2/ 3 = 66,67%	

- dezvoltarea mobilității generale;
- dezvoltarea mobilității aparatului fonoarticulator prin masaj logopedic folosind trusa Z-Vibe, dar și prin exerciții de gimnastică fonoarticulatorie;
- educația respirației verbale și nonverbale;
- educația auzului fonematic;
- formarea pronunției corecte a sunetelor deficitare, formarea pronunției corecte a cuvintelor, structurarea vorbirii în propoziții, cu etapele: impostare sunet, consolidarea sunetului în silabe și cuvinte, diferențiere, automatizare pentru toate fonemele afectate: s, z, ț, ș, j, ce-ci, ge-gi, f, v, c, g, l, r;
- dezvoltarea vocabularului activ și pasiv.

Începând cu etapa de dezvoltare a auzului fonematic, am introdus treptat casca Forbrain în terapie. Copilul a acceptat casca fără dificultăți de acomodare. Timpul de lucru cu casca a fost de 15-20 minute/ședință. Practic, am desfășurat activitățile de terapie logopedică fie prin metode, mijloace clasice, fie utilizând mijloacele multimedia laptop, tabletă prin programe și aplicații adaptate vârstei, tipului de tulburare, etapei de intervenție cu casca Forbrain. În funcție de caracteristicile programului/aplicației folosite, casca Forbrain a fost conectată fie la microfonul logopedului - model verbal oferit de logoped, fie a fost conectată la laptop - cu model verbal oferit de soft/platformă. Programele/platformele utilizate pe laptop/tabletă în timpul intervențiilor logopedice au fost:

- prezentări PowerPoint animate concepute personal. Acestea sunt practic programe pentru corecția fiecărui fonem afectat trecând prin toate etapele de terapie specifice dislaliei. Ele sunt concepute într-o manieră atractivă, există un personaj care îl ajută pe copil să treacă prin pașii terapeutici specifici;
- soft-ul „Hai să-l spunem pe R,A,M....”;
- platforma Timlogo;
- platforma Wordwall-cu jocuri-exerciții realizate personal.

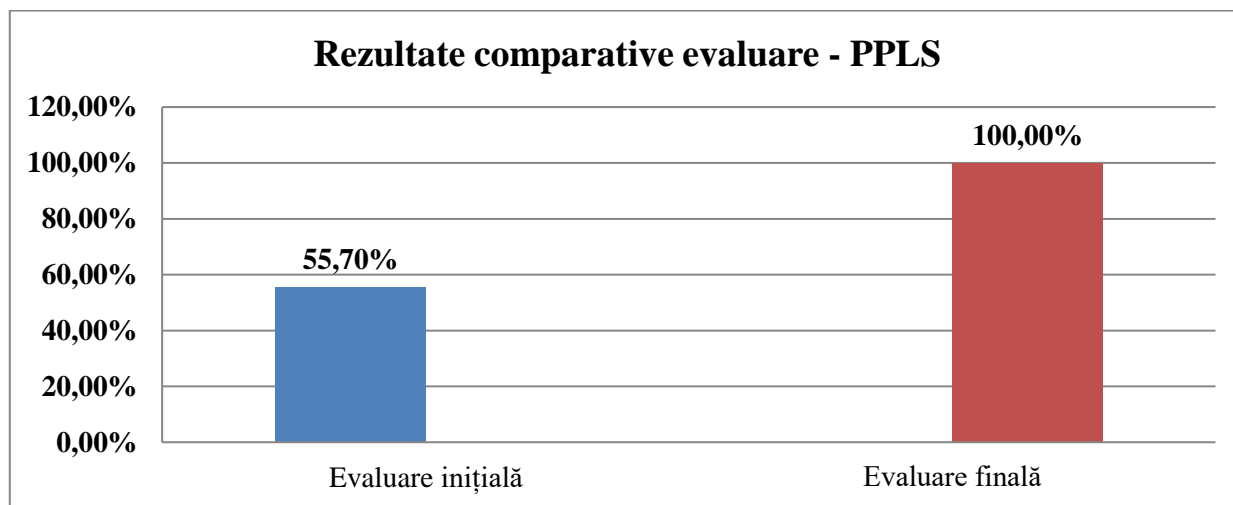
În perioada anului școlar 2022-2023 au fost corectate următoarele foneme: c, g, f, v, l și au fost impostate, consolidate și diferențiate fonemele: ș, j, ce-ci, ge-gi. Din octombrie 2023 - martie 2024 au fost automatizate fonemele: ș, j, ce-ci, ge-gi și impostate, consolidate, diferențiate, automatizate sunetele s, z, ț, r .

- În ultima etapă a terapiei dislaliei, cea de evaluare finală, am utilizat aceleași instrumente ca în etapa de evaluare inițială, cu rezultatele finale prezentate în raportul PPLS.

Raport evaluare finală PPLS

Raport test	Consoane-după locul de articulare	Vocale-după zona de articulare
Răspunsuri corecte: 79 / 79 = 100,00% Sunete omise: 0 / 79 = 0,00% Sunete distorsionate: 0 / 79 = 0,00% Sunete înlocuite: 0 / 79 = 0,00%	Bilabiale (p,b,m): 9/9 = 100,00% Labiodentale (f, v): 6/ 6 = 100,00% Apico-dentale (t, d, n, s,z, ț, r, l): 24 / 24 = 100,00% Alveolare (ș, j): 6 / 6 = 100,00% Palatale (č, ģ): 6 / 6 = 100,00% Velare (c, g): 6 / 6 = 100,00% Laringuale (h): 3 / 3 = 100,00%	Anterioare (e, i): 6 / 6 = 100,00% Mediane(a, ă, î): 7 / 7 = 100,00% Posterioare(o, u): 6/ 6 = 100,00%

Graficul rezultatelor comparative între evaluarea inițială și finală - PPLS

Din datele comparative se observă un progres în capacitatea de articulare de 44,30%, fiind corectată tulburarea de limbaj.

Observații logopedice

Pe parcursul ședințelor de terapie am realizat următoarele observații personale privind utilizarea Forbrain în cazul dislaliei polimorfe:

- ✓ casca Forbrain a fost acceptată de subiect cu ușurință, fără dificultăți și a devenit rapid

- ✓ o metodă de lucru însușită și dorită de copil;
- ✓ în timpul utilizării dispozitivului am constatat, diminuarea distractibilității, creșterea capacității de concentrare pe sarcinile de lucru, diminuarea până la extincție a comportamentelor de evitare și de procrastinare a sarcinilor;
- ✓ diminuarea agitației psihomotrice;
- ✓ progres pe linia memoriei de scurtă și lungă durată;
- ✓ corectarea în timp relativ scurt a fonemelor afectate, cu efort mai mic din partea subiectului;
- ✓ creșterea implicării copilului în actul terapeutic, manifestat prin plăcerea de realizare a sarcinilor propuse de logoped, dar și prin creșterea dorinței de a corecta tulburarea de limbaj.

În concluzie, consider că folosirea Forbrain a dus la eficientizarea intervenției logopedice, prin reducerea numărului de ședințe necesare corectării, dar și printr-un efort mai mic al subiectului pe parcursul activităților de terapie logopedică.

Bibliografie:

Bodea Hațegan, Carolina, Talaș, Dorina, Pași prin Lumea Sunetelor! - PPLS, aplicație pentru sistemele ANDROID (2015)

Gherle, Șoimița, Hai să-l spunem pe R, A, M ..., Editura Longi , 2011

Forbrain, <https://www.forbrain.com/>

Timlogo, <https://www.timlogo.ro/>

Wordwall, <https://wordwall.net/>

Echipa redacțională
vă mulțumește pentru colaborare!

Logoterapia

Anul I, numărul 1, iunie 2024

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Coordonatori:

prof. dr. Droiman Oana, inspector școlar, I.S.J. Bacău
prof. Scorțanu Alexandrina, director C.J.R.A.E. Bacău
prof. logoped Petrea Maria-Ramona, C.L.I. Bacău

Responsabil număr:

prof. logoped Petrea Maria-Ramona, C.L.I. Bacău

Comitetul de redacție:

prof. logoped Adăscăliței Estera-Maria, C.L.I. Bacău
prof. logoped Chirica Andreia, C.L.I. Bacău
prof. logoped Hongu Maria, C.L.I. Bacău
prof. logoped Năstac Alexandra, C.L.I. Bacău
prof. logoped Pavăl Adriana, C.L.I. Onești
prof. logoped Roșu Alina, C.L.I. Bacău
prof. logoped Stoicescu Irina-Gabriela, C.L.I. Târgu Ocna

Colaboratori

prof. logoped Bălan Nicolae, C.Ș.E.I. Mediaș

Grafică și tehnoredactare

Petrea David